

Els millors llibres

Tot i que el sector editorial s'ha hagut d'estrenyer el cinturó, encara han estat més de 30.000 els títols que s'han publicat a Catalunya aquest 2013. Autors com John Irving, Alice Munro, Julià de Jòdar i Emmanuel Carrère han publicat llibres destacats

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

La crisi del sector editorial s'ha anat confirmant durant els últims tres anys. Així i tot, han nascut un grapat de noves editorials que asseguruen –almenys en un futur pròxim– la traducció de bona literatura. Autors com Dave Eggers, Jean Echenoz i Alice Munro es poden llegir en català. Alguns d'aquests autors, com David Foster Wallace, han arribat tard però amb una de les seves millors novel·les. Les lletres catalanes també han donat fruits remarcables: les memòries de Joan F. Mira, les novel·les de Julià de Jòdar, Núria Perpinyà i Joan Todó, els contes de Sergi Pàmies i els poemes d'Enric Casasses i Tristan Tzara.

Dos Nobel amb llibre
L'última novel·la de J.M. Coetzee i els contes d'Alice Munro

La infantesa de Jesús, de J.M. Coetzee –publicat per Edicions 62 i Penguin Random–, ha dividit la crítica: n'hi ha que la consideren una de les millors novel·les del premi Nobel 2003; altres l'han rebut amb menys entusiasme. Així i tot, és una novel·la incòmoda i arriscada, fet que la converteix en una lectura molt recomanable. Passa el mateix amb els contes d'*Estimada vida*, últim llibre d'Alice Munro (Club Editor / Lumen). La canadenc ha estat l'última guanyadora del guardó més prestigiós de les lletres.

Contes que fan forat
L'últim llibre de Pàmies i *Deu de desembre*, de George Saunders
Des que al setembre publicà *Cançons d'amor i de pluja* (Quaderns

Crema), Sergi Pàmies s'ha mantingut als cinc primers llocs dels llibres més venuts en català. Als 26 relats l'autor combina punts de partida autobiogràfics amb narracions pensades perquè el lector pugui somriure i ho passi moderadament malament. En el cas de George Saunders, els contes inclosos a *Deu de desembre* (Edicions de 1984 / Alfàbia) el confirmen com un autor explosiu, que vol captivar els lectors a partir de la riquesa estilística i la fugida de la convencionalitat.

Vides captivadores
Del *Limónov* de Carrère a la *infantesa* de J.F. Mira
Escriptor i director de cinema, Emmanuel Carrère ha aconseguit, amb *Limónov* (Anagrama) una de les novel·les més ro-

RICHARD FORD HA TORNAT AMB UNA NOVEL·LA MOLT BEN VALORADA. COETZEE HA PUBLICAT 'LA INFANTESA DE JESÚS'

dones de l'any. Hi explica la vida d'Eduard Limónov: nascut el 1943 a l'antiga URSS, ha passat de ser un jove poeta a Moscou a convertir-se recentment en un dels caps visibles de l'oposició a Putin. Enmig hi queden els anys que va viure sense sostre, l'experiència com a majordom de milionari a Nova York, les peripècies a París, el temps que va ser mercenari dels serbis a la Guerra dels Balcanes i els anys que va passar en una de les presons russes d'alta seguretat per a dissidents i terroristes.

Després de la novel·la *El professor d'història* (2008), Joan F. Mira ha dedicat els últims anys a una nova traducció de *l'Odíssea* i al primer llibre de memòries, *El tramvia groc* (Proa), que ha arribat aquesta tardor. El crític de l'ARA Pere Antoni Pons en destaca "la prosa sinuosa, depurada i densa característica de l'autor", i remarca que el llibre potser conté "algunes de les pàgines més esplèndides de tota la seva obra".

Dos grans realistes
John Irving i Richard Ford han tornat amb llibres excepcionals
El Billy, protagonista d'*En una sola persona* (Edicions 62 / Tusquets), última novel·la de John Irving, fa memòria sobre els anys d'adolescència. Atret per Jacques Kittredge però també per la bibliotecària, la senyoreta Frost, el noi intenta descobrir les arrels de la seva sexualitat. Tot i que intenta frenar la fascinació pels nois, les seves coneixences i el determinisme familiar precipiten l'exploració de les opcions que en principi volia deixar de banda.

M. STUPARYK / ZUMAPRESS

a
llegim

46-47

- Entrevista a Aharon Appelfeld, gran exponent de les lletres hebrees
- La nova novel·la de Haruki Murakami

48-49

- Un clàssic ocult de la literatura anglesa: 'Diario de una dama de províncies'
- Michal Witkowski, en català

SIS AUTORS DE L'ANY TRIEN LLIBRE

Josep Maria Fonalleras

Climent (Amsterdam) ha suposat el retorn a la novel·la de Josep Maria Fonalleras: feia 12 anys que no en publicava cap. L'autor gironí tria 14, de Jean Echenoz: "Què té 14? Una combinació, certament pletòrica, fascinant, entre l'economia dels mitjans –concisió, elisions, salts temporals– i l'acumulació de detalls en la descripció, fins i tot amb un afany enciclopèdic –explica Fonalleras–. Barrejar la contenció i l'excés produeix uns efectes devastadors en la consciència del lector, un viatge al llarg d'una guerra que és vista –també un còctel pervers– com un joc de taula, una excursió al camp, un teatre de l'horror. La novel·la ofereix un retrat moral concentrat, en extrem necessari, sense esclat, amb una prosa que llisca entre els obusos".

Màrius Serra

Plans de futur, de Màrius Serra, es va emportar el 64è premi Sant Jordi de novel·la. A més de ser un dels escriptors més imprevisibles del panorama actual, Serra és un lector voraç de llibres. D'entre tot el que ha llegit durant l'any destaca *Carrer Robadors*, de Mathias Enard (Columna / Penguin Random House): "És la punyent història d'un tangerí emigrat al Raval de Barcelona en la qual Enard aconsegueix retratar des dels budells el magma del descontentament social que bateja sota la crisi intel·lectualment analitzada cada dia", resumeix l'autor.

del 2013

A *Canadà* (Empúries / Anagrama), de Richard Ford, Dell Parsons recorda com les activitats criminals dels seus pares van marcar-li els anys d'adolescència i el van esperar a buscar un camí propi. Tant el llibre de Ford com el d'Irving superen les 500 pàgines, però són experiències de lectura absorbents i de primer nivell.

Tradicció i modernitat

Albert Fornis i Joan Todó debuten en la novel·la

Guanyadora de l'últim premi Documenta, *Albert Serra (la novel·la, no el cineasta)*, d'Albert Fornis, és un relat de ficció sobre algú que es

DESTAQUEN LA BIOGRAFIA DEL DISSIDENT RUS LIMÓNOV I LES MEMÒRIES DE J.F. MIRA

transforma en un altre, però també és el retrat polièdric d'Albert Serra, i un conjunt d'assajos sobre artistes com Warhol, Barceló i Dalí. Publicat per Empúries, el llibre planteja una quantitat de temes molt interessants, exposats amb voluntat lúdica i puntualment provocativa: s'hi parla d'originalitat i de falsificació, de perseguir artistes, d'aspirar a l'èxit i de la fagocitació per part del capitalisme de tot el que en principi en vol escapar.

Joan Todó ha publicat els poemes *Los fòssils (al ras)* i *El fàstic que us cega*, i el llibre de contes *A butxacades* -tots tres a LaBreu-. *L'horitzó primer (L'Avenc)* és la seva primera novel·la. Arrenca amb la tornada del narrador al poble on va créixer, la Sènia, després d'anys instal·lat a Barcelona, perquè la seva situació econòmica -després d'una temporada sense feina- és complicada. Amb aquest punt de partida, Todó escriu un llibre intel·ligent, subtil i sobri.

Perdre l'esperança Agustí Calvet, 'Gaziel', i Nuccio Ordine

Entre 1922 i 1934 Agustí Calvet, *Gaziel*, va escriure articles per a *La Vanguardia* i *El Sol*. Quaranta-set d'aquests textos han estat antologats per Jordi Amat a *Tot s'ha perdut* (RBA). El crític de l'ARA Joaquim Armengol en diu: "Hi preval aquest esperit tan crític que mostra un home profundament preocupat pels fets que van succeint, perquè el seu és un amor incondicional a Catalunya i per això, crec, exposa, des de la crítica més implacable i dura, l'ànima petita del nostre país".

El professor italià Nuccio Ordine, a *La utilitat de l'inútil* (Quaderns Crema / Acantilado) reclama que la societat contemporània no deixi de banda l'art ni la recerca científica: un món només utilitari podria deixar-los ferits de mort.

Mètodes infal·libles

De 'Harry Quebert' a la concisió de Jean Echenoz

Amb *La veritat sobre el cas Harry Quebert* (La Campana / Alfaguara), el suís Joël Dicker ha fet fortuna a tot Europa. Ho ha aconseguit amb la història d'un escriptor jove que intenta provar que el seu mestre no va matar la jove Nola Roberts, amb qui va mantenir una relació d'amor fa més de tres dècades, mentre escribia la primera novel·la.

Jean Echenoz és un dels escriptors més consolidats del panorama francès contemporani. Amb *14* (Raig Verd / Anagrama), el lector acompanya cinc soldats francesos des que pugem al tren per marxar al

PERE VIRGLI

PERE TORDERA

AFP

conviccions ideològiques, ni confiança en el futur". A *El desertor en el camp de batalla* (Proa), Julià de Jòdar escriu sobre la Barcelona multicultural i en crisi a partir de dos personatges: un home obès que es desinfla i un escriptor que busca un *bestseller* de qualitat.

Noves veus angleses

Zadie Smith i Helen Oyeyemi, novel·listes amb futur

Vuit anys després de *Sobre la bellesa*, Zadie Smith ha publicat *Londres NW* (RBA / Salamandra), centrada en quatre personatges del nord-oest de la capital britànica.

Acantilado ha apostat per *El señor Fox*, de Helen Oyeyemi, vint narracions, totes amb punts de connexió, que arrenquen l'any 1936 i es permeten tota mena de viatges: temporals, geogràfics, anímics, interculturals i onírics.

Solvència russa

'Pnin', de Nabokov, i els relats de Kolimà

El 2013 ha arribat una nova traducció de *Pnin*, de Vladimir Nabokov, en què un professor universitari de mitjana edat malda per adaptar-se a l'estil de vida americà i per sobreposar-se a les seves dificultats amb l'idioma anglès. *Relats de Kolimà*, obra magna en sis volums de Varlam Xalàmov, ha començat a ser traduïda en català. Dias Contados n'ha publicat el primer volum. L'escriptor rus escriu una crònica pertorbadora sobre la deshumanització i anihilació que es portaven a terme als camps de treball penitenciaris de Sibèria. ♦♦

EN LA TRIA DEL MILLOR DE L'ANY HI HAN PARTICIPAT D. ALOU, J. ARMENGOL, J. CLARET, X. DYAKONOVA, M. ESPASA, J. GARÍ, J. NOPCA, V. OBIOLS, M. PESSARRODONA, P.A. PONS I M. VIRGLI

front -la novel·la passa durant la Primera Guerra Mundial- fins al final diferent que tindrà cadascun entre les bombes i la metralla.

El Carnaval del present

Julià de Jòdar i Isaac Rosa desapareixen contra l'actualitat

A *La habitación oscura* (Seix Barral), Isaac Rosa planteja -en paraules de Marina Espasa- "un joc fosc i contemporani per a uns adults a qui els privilegis han esclatat a la cara; la generació dels que ara freguen els quaranta anys -la seva- s'ha trobat enmig d'un temps desconcertant i exigent, i ha de lluitar en una guerra per a la qual gairebé no té armes: ni seguretats econòmiques, ni

Llúcia Ramis

Tot allò que una tarda morí amb les bicicletes (Columna / Asteroid) reconstrueix la pròpia nissaga familiar de Llúcia Ramis per descobrir els fonaments del seu jo.

"La publicació de *La casa de hojas*, de Mark Z. Danielewski, és com haver vist néixer un nebot -diu-. Fa tres estius era a San Francisco amb l'Ana Pareja, d'Alpha Decay, i allà el va comprar. El procés de contractar-lo i d'editar-lo ha estat molt complex, envoltat d'una màgia tèrbola que crec que sortia del llibre". Publicat per Alpha Decay i Pálido Fuego, Ramis el compara amb *La història interminable*.

Sílvia Soler

Amb *L'estiu que comença* (Planeta), Sílvia Soler va guanyar el premi Ramon Llull 2013. La novel·la va tenir una gran acollida per Sant Jordi, i es va convertir en una de les més regalades pels lectors catalans. "Els germans Burgess, d'Elizabeth Strout, m'ha agradat per la minuciosa i lúcida descripció dels seus

personatges desmanegats, terriblement desorientats, tan mancats de confiança i d'afecte -diu l'escriptora-. Aquests perdedors, gent normal amb problemes de gent normal, que t'agafen pel ganyet i ja no et deixen apartar els ulls del llibre. Els tres germans Burgess volen estimar-se però no en saben. Si us va agradar *Olive Kitteridge*, *Els germans Burgess* no us decebrà". L'última novel·la de la nord-americana ha estat publicada per Edicions de 1984 i El Aleph.

Rafel Nadal

Fa dos mesos que Rafel Nadal va d'una punta a l'altra de Catalunya presentant *Quan en dèiem xampany* (Columna). De la collita del 2013, el llibre

que l'ha impressionat més és *Clement*, de Josep Maria Fonalleras. "Està especialment ben escrit, cosa que sembla una obvietat, parlant de literatura, però no tots els llibres flueixen tan bé -comenta, hores abans de marxar cap a Vall-de-roures per a una nova cita amb els lectors, a Serret Llibres-. A més, *Clement* és una reflexió a fons sobre les passions, l'amor, l'amistat, la por, l'absència i la buidor".

Dolores Redondo

"*La veritat sobre el cas Harry Quebert*, de Joël Dicker, m'ha agradat molt", diu Dolores Redondo, per a qui el 2013 ha estat un any decisiu, literàriament

parlant: *El guardià invisible* i *El llegat dels ossos* l'han convertit en un dels noms més cobejats de la novel·la negra espanyola. "Dicker és un autor fresc i espontani, capaç d'explorar gèneres molt diversos. El llibre és molt dinàmic, i la història dels dos escriptors està molt ben explicada. Hi ha dues qualitats que m'han convençut especialment, de la novel·la: l'amenitat i la capacitat que té d'evadir-te de la realitat".